

второстепенного персонажа с целью стимуляции пассивных студентов к активному участию в диалоге. На таких занятиях оценка преподавателем речевой деятельности студентов ставится с учетом их грамматической и лексической компетенции, а также степени активности участия в игре.

**Зворотний зв'язок у мовних курсах дистанційного навчання:
підтримка vs. контроль**

Колоколова А. О.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

м. Харків, Україна

e-mail: kolokol.na5@gmail.com

Дистанційне навчання загалом і онлайн-вивчення мов зокрема набуває дедалі більшої популярності у всьому світі, реалізуючись у багатьох формах. Інтернет-технології дають можливість створювати не лише мультимедійні посібники (підручники, тренажери, онлайн-тести тощо), а й повноцінні дистанційні курси, в основу яких покладено різні принципи.

Попри те, що дистанційна освіта в основному базується на принципі самостійного навчання, запорукою її ефективності для студента є наявність якісного зворотного зв'язку з боку викладача (тьютора). Цей зв'язок у різних формах організації дистанційного навчання здійснюється неоднаково.

Для порівняння мовних дистанційних курсів із точки зору пропонованого ними зворотного зв'язку ми обрали масові відкриті онлайн-курси (англ. MOOC), курси, створені в популярній системі дистанційного навчання Moodle, а також дистанційне навчання за посередництвом Skype.

Масові відкриті онлайн-курси є глобальним трендом у дистанційній освіті. Вони є безкоштовними, призначеними широкому колу учасників для відкритого доступу через Інтернет. Існує багато платформ, на яких діють MOOC — Coursera, Edx, FutureLearn, Udacity та ін. В Україні найвідомішою платформою безкоштовних онлайн-курсів є Prometheus. Провайдери таких курсів співпрацюють із провідними університетами світу. Курси є справді масовими, адже кількість учасників, що реєструються на них, сягає багатьох

тисяч. MOOC вирізняються невеликою тривалістю — від двох-трьох до десяти тижнів. За умови повного їх проходження і виконання певної кількості завдань (наприклад, 90 %) студент може замовити платний сертифікат.

Важливою ознакою масових відкритих онлайн-курсів є особлива форма зворотного зв'язку — взаємоконтроль учасників курсу. Так, студенти виконують завдання у полі для коментарів під ним. При цьому вони можуть спілкуватися один з одним, обговорювати матеріали, відповідати на запитання, у такий спосіб допомагаючи один одному засвоїти матеріал. Взаємооцінювання виконання завдань, щоправда, не завжди буває ефективним через «відмінності в рівні підготовки студентів, мові, культурі, мотивах вивчення курсу» [1:29].

Викладач (тьютор) не коментує виконання завдань учнями, але може відповідати на їхні запитання. Для цього є кілька майданчиків:

- коментарі на сторінках курсу;
- онлайн-івенти: «блаби» (blab — пряма відеотрансляція, протягом якої тьютор відповідає на запитання студентів) та facebook-конференції (facebook clinics, на яких студенти у заздалегідь обумовлений час ставлять запитання тьюторам у соцмережі Facebook і отримують на них відповіді).

Контрольну функцію виконують тести для самоперевірки. В усьому іншому зворотний зв'язок має форму підтримки, а не контролю. Можливість спілкування в реальному часі з викладачем є надзвичайно обмеженою.

Такий формат вимагає самоорганізації і дисципліни, що, вочевидь, підходить не всім: попри великі переваги масових відкритих онлайн-курсів, їх завершують менш ніж 5 % попередньо зареєстрованих.

Курси, створені в системі дистанційного навчання Moodle

Moodle — це система управління змістом сайту, спеціально розроблена для створення онлайн-курсів викладачами. Сама система є безкоштовно поширюваною і застосовується у багатьох університетах світу [2:4], у тому числі в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Зворотний зв'язок у таких курсах забезпечують:

- тести з автоматичним оцінюванням;

- практичні завдання і контрольні роботи, що їх студенти надсилають викладачу у вигляді файла, а викладач перевіряє і ставить оцінку з можливим коментарем;

- можливість отримати підтримку однокурсників і викладача у таких ресурсах, як Форум (постійно) і Чат (у визначений час, про який студентів поінформовано заздалегідь). Чат передбачає як письмове спілкування, так і усне — у форматі відеоконференції.

Таким чином, подібні курси мають більше можливостей для контролю. Він виявляється не лише в оцінюванні виконаних завдань і сформованих навичок комунікації (наприклад, під час відеоконференції), а й у контролюванні проходження курсу. Студент має можливість проходити матеріал у власному темпі, але доступ до практичних завдань і контрольних робіт не є постійним. Він відкритий лише на період вивчення уроку.

Skype-курси є найгнучкішою формою дистанційного навчання. Їхня тривалість може залежати від бажань і потреб студента. Навчання відбувається в реальному часі у форматі відеоконференції, у якій одночасно можуть брати участь до 10 осіб (для більшої кількості учасників необхідно замовляти комерційний тариф).

Студент не має можливості обирати власний темп навчання. Виникає необхідність узгоджувати час між студентами і викладачем залежно від зайнятості учасників навчального процесу, а також різних часових поясів.

Зрозуміло, що зворотний зв'язок у цьому випадку є постійним. Це живе спілкування з викладачем і з іншими студентами, наближене до спілкування в аудиторії. «Feedback» полягає в можливості оцінити сформованість навичок комунікації і правильність виконання завдань. Студенти можуть ставити питання викладачу й отримувати відповіді на них протягом Skype-сесії.

Іншими формами зворотного зв'язку є:

- перевірка домашніх завдань, які студент надсилає викладачу у вигляді файлів на електронну пошту або в Skype-чат;
- спілкування в Skype-чаті з викладачем або з іншими студентами.

Література:

1. Азимов Э.Г. Новые направления использования информационно-коммуникационных технологий в обучении русскому языку как иностранному (социальные сети, массовые открытые он-лайн курсы) / Азимов Эльхан Гейдарович // Русский язык и литература в пространстве мировой культуры: Материалы XIII Конгресса МАПРЯЛ (г. Гранада, Испания, 13–20 сентября 2015 года) / Ред. кол.: Л. А. Вербицкая, К. А. Рогова, Т. И. Попова и др. — В 15 т. — Т. 10. — СПб.: МАПРЯЛ, 2015. — С. 26–30.
2. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : Учебное пособие. 2-е изд., испр. и доп. — Харьков: ХНАГХ, 2009. — 292 с.

**Роль преподавателя в дистанционном обучении
русскому языку как иностранному**

Коновальчук Н. А.

Запорожский государственный медицинский университет

г. Запорожье, Украина

e-mail: nadia_konovalchuk@mail.ru

Переход образования к новым европейским стандартам требует активного внедрения новых форм образования, одной из которых является дистанционное, стремительно набирающее популярность во всем мире. Однако переход к ней представляет определенные трудности, в первую очередь для преподавателей, которым необходимо осознать, что дистанционное образование имеет ряд существенных отличий от привычной нам заочной формы и требует иных методов и стиля работы. Поэтому целью данной работы является определение особенностей работы преподавателя, обучающего русскому языку как иностранному дистанционно. Так, в отличие от заочного, при котором студент в основном работает в автономном режиме (самостоятельно осваивает материал и выполняет задания, полученные во время сессии, после чего следует форма очного контроля), дистанционное образование осуществляется при постоянном общении студента с преподавателем посредством электронной почты, Skype, социальных сетей и др [3]. Как замечает А.М. Бершадский, дистанционное образование представляет собой «гибрид» очной и заочной формы обучения, получив от заочной формы